

In Noord-Holland waren vroeger dertig verschillende soorten windmolens te vinden. In onze stad hadden we wel honderd molens! Helaas zijn er nu nog maar acht over.

Vroeger waren er geen fabrieken en machines. De molens deden in die tijd een groot aantal productietaken. Aangedreven door de wind. Zo waren er houtzaagmolens, watermolens en graanmolens. Dit soort molens kwamen het meest voor in Amsterdam. Buiten de stad stonden ook veel mosterdmolens, tras*molens, hennep- en krijtmolens.

We maken een rondje langs alle stadsdelen. En gaan met de klok mee, om te beginnen in Noord. Hier vinden we langs het Noordhollandsch Kanaal de achtkantige stellingmolen 'd' Admiraal'. Deze molen is in ere hersteld als krijt- en trasmolen en dateert uit 1792. Het is ook een trouwlocatie van de gemeente Amsterdam.

De tweede molen staat op een hoek, tussen de stadsdelen Centrum en Oost. Het is molen 'de Gooyer' (ook Funenmolen genoemd), naast de befaamde brouwerij 't IJ. Deze graanmolen heeft eerst ergens anders gestaan, namelijk waar nu

de Oranje Nassaukazerne staat. De molen dateert uit 1664, maar is in 1725 herbouwd. Zijn wieken draaien vaak op woensdag, volgens sommige mensen de dag waarop het bier gebrouwen wordt.

De derde molen ligt in Zuid aan de Amstel, naast het beeld van Rembrandt. De 'Riekmolen', uit 1636 is een polder- of watermolen en wordt bewoond. Poldermolens werden gebruikt als gemaal om het water van lager gelegen niveaus naar een hoger niveau te pompen. In 1961 is hij van Sloten naar zijn huidige locatie verplaatst.

De Molen van Sloten uit 1847 is een bezoekje waard. Hier kun je zien en horen hoe deze poldermolen daadwerkelijk werkt. Ook deze molen is verplaatst.

Iets verder naar het noordwesten ligt in Osdorp, de 1100 Roe, ook een poldermolen, type grondzeiler. Hij stond vanaf zijn bouw in 1674 aan de Haarlemmerweg en werd in de achttiende eeuw hernieuwd. In 1965 is hij herbouwd aan de Ookmeerweg. De naam is gebaseerd op het aantal roede dat de molen lag vanaf de Haarlemmerpoort. 1100 roede komt overeen met zo'n vier kilometer.

Logischerwijs vinden we dan aan de Haarlemmerweg 'de 1200 Roe'.

Deze poldermolen kan functioneren, maar is bewoond en niet te bezichtigen door publiek. Het is een molen van het een zogenoemde type binnenkruier uit 1632.

Een andere molen aan de Haarlemmerweg is 'De Bloem' of 'De Blom', op 400 roede van de Haarlemmerpoort. Deze achtkantige korenmolen stond op het bolwerk de Bloem, waar naar de Bloemgracht is vernoemd. Van 1786 tot 1878 heeft hij daar gestaan en is daarna verhuisd naar zijn huidige plaats. De molen heeft zelfs een tijd elektrisch gemalen en is nu soms op vrijwillige basis aan het draaien.

Tenslotte komen we in West aan bij de achtste en meest beroemde molen, de 'Oter'. De molen staat langs de Kostverlorenvaart en is in 1631 gebouwd. Het is een palkmolen. Daar zijn er nog maar vijf van in ons land. Dit soort molens zijn houtzaagmolens. Uniek is dat het gehele complex nog in tact is, zoals de overdekte plaats waar de boomstammen in het water dreven. Hij is in 1996 gerestaureerd. Na een juridische procedure tot aan de Raad van State werd duidelijk dat de molen niet verplaatst mag worden. Dit jaar heeft stadsdeel West besloten dat de molen op zijn huidige plek moet blijven staan.

Amsterdam is niet de enige plek waar molens bewonderd kunnen worden. In tegendeel zelfs, de meeste molens staan op het platteland, zoals op de Zaanse Schans of in Kinderdijk. Maar ook dicht bij huis zijn molens te vinden. Denk maar eens aan Amstelveen waar de 'Dikkert' staat.

Deze column is geschreven door: kunst- en architectuurhistorica Willemijn van Breda. Wilt u een rondleiding in Amsterdam? Bijvoorbeeld langs monumenten in Amsterdam? Kijk op www.willemijnvanbreda.nl of boek via: info@willemijnvanbreda.nl

*Tras is gemalen (vulkanisch) tufsteen. Tras werd gebruikt als grondstof voor onder andere cement en verf.